

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

Постановка проблеми. Підготовка майбутнього вчителя вимагає оновлення змісту й підвищення її якості з урахуванням вимог часу на базі інноваційних педагогічних технологій, практичної спрямованості загальноправового навчання й виховання. Діюча в системі вищої педагогічної освіти кваліфікаційна характеристика випускника до загальних вимог із приводу загальноправових знань, умінь та навичок, набутих у результаті вивчення загальноправових дисциплін відносить такі: студент вищого педагогічного навчального закладу повинен уміти орієнтуватися в питаннях державного й політичного устрою України, мати уяву про основні правові документи (договори, заяви) й аналізувати їх зміст, а також мати навички використання нормативних актів та юридичної літератури. Майбутній педагог повинен мати громадянську зрілість та високу громадську активність, сформовану правову компетентність, принциповість та незалежність у забезпеченні прав, свобод та законних інтересів особистості, її охорони й соціального захисту.

Для виконання цих вимог сьогодні на вищі педагогічні навчальні заклади покладаються певні обов'язки в плані вдосконалення організаційного й методичного забезпечення процесу загальноправової підготовки студентів, упровадження інноваційних освітніх технологій, нових концепцій та методик навчання й виховання, нових технологій соціалізації, які сприяють підвищенню правової компетентності майбутніх педагогів, зміні відносин суб'єктів навчального процесу та розвитку їхніх здібностей, засвоєнню майбутніми педагогами соціально-культурного досвіду.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив установити, що проблемою педагогічних технологій займалися (В. Гриньова, В. Євдокимов, В. Лозова, І. Прокопенко), освітніми інноваціями (О. Попова, В. Беспалько).

Постановка завдання. Мета нашої статті полягає у визначенні сутності та особливостей застосування інноваційних педагогічних технологій у процесі загальноправової підготовки майбутніх вчителів.

Виклад основного матеріалу. З нашої точки зору, розробка й запровадження інтенсивних інноваційних педагогічних технологій є напрямом організаційно-методичного забезпечення процесу загальноправової підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів та основним дієвим засобом підвищення правової компетентності майбутніх педагогів.

Завданням педагогічної діяльності є розвиток інновацій в освітньому процесі навчальних закладів, а інноваційне оновлення процесу загальноправової підготовки є однією з основних умов повноцінної загальноправової освіти, розвитку особистості й професіоналізму майбутніх педагогів.

Інновації мають дві сторони: предметну та процесуальну, які регламентують шляхи й способи створення, поширення, засвоєння, зміни нового та визначають функціонування інноваційної технологічної діяльності. Процесуальна сторона інновації передбачає, що в основі будь-якої педагогічної технології є колективна технологічна взаємодія у формі трудової діяльності, яка незалежно від форми здійснення визначається метою, характером операцій, предметом, засобами й результатом.

Соціальною називають таку технологію, в якій вихідним та кінцевим результатом є людина, а основним параметром зміни – одна чи декілька її властивостей (наприклад, технологія освіти чи виховання). Педагогічна ж технологія виділилася із соціальної технології в систему дій та операцій, метою яких є закріплення соціального досвіду в індивідуальній та суспільній свідомості людей [3, 4, 5, 6].

Сутність педагогічної технології як форми здійснення педагогічного процесу полягає в організації процесу передачі новим поколінням накопиченого соціального досвіду й

культурних цінностей. Цей процес здійснюється через запровадження науково обґрунтованих педагогічних інновацій до освітнього процесу, в результаті якого відбуваються певні зміни особистісних якостей його учасників, які визначаються заздалегідь установленою дидактичною метою.

У міжнародних виданнях, присвячених проблемам запровадження педагогічної технології, можна побачити її розуміння як дослідження з метою виявлення принципів та розробки прийомів оптимізації навчально-виховного процесу шляхом аналізу факторів, які підвищують освітню ефективність, конструювання й застосування прийомів та засобів, а також через оцінку застосовуваних методів. Крім цього, технологія навчання розглядається як системний метод створення, застосування й визначення всього процесу викладання й засвоєння знань з урахуванням технічних та людських ресурсів та їхньої взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти.

Цей підхід сьогодні досить поширений, а в сучасній педагогічній науці поняття “технологія” є одним із найбільш багатозначних. Аналіз науково-педагогічної літератури дозволив виявити велику кількість визначень терміна “педагогічна технологія. Його вживають у різних за своїм сенсом значеннях: як алгоритм діяльності викладача й студента; як певна педагогічна система, побудована на підставі певних прийомів; як опис педагогічної системи тощо [1, 5, 6, 7].

Технології, що застосовуються в педагогічній науці, дослідники розглядають із трьох точок зору, які взаємодоповнюють одна одну:

- як синонім понять “методика” й “форма організації навчання”, тобто як модель навчання, сучасної педагогічної діяльності щодо організації навчального процесу; розробка й застосування принципів оптимізації навчального процесу на підставі найновітніших досягнень науки й техніки [1];
- як науковий підхід до способів впливу педагога на учня в процесі навчання із застосуванням необхідної для конкретної педагогічної системи сукупності форм, методів та засобів [4, 6];
- як сукупність стратегій та моделей, теорій їх застосування, сукупність та послідовність засобів, методів та процесів (організаційно-методичного інструментарію педагогічного процесу), використаних для досягнення педагогічної мети, які дозволяють одержати продукт із заданими властивостями [2, 7].

Сучасні інноваційні технології спрямовані на максимальне наближення до практики процесу передачі знань та орієнтацію навчального процесу на позитивні зміни стилю мислення викладача й того, хто навчається. Інноваційна педагогічна технологія – це система розробки й практичного застосування згідно з проектною освітньою метою науково обґрунтованих новацій (змісту, форм, методів та засобів навчання, виховання й розвитку), які гарантують ефективне їх досягнення. При цьому результат відтворення й тиражування інноваційної педагогічної технології має бути аналогічним відносно результату, одержаного шляхом первинного апробування запропонованої до впровадження до освітнього процесу технології.

Необхідність проектування інноваційних педагогічних технологій виникає в результаті появи нових потреб практики, зумовлених науковими відкриттями й результатами наукових досліджень. Розробка технології починається з виникнення практичної суперечності, яку необхідно вирішити, і включає в себе такі основні елементи: усвідомлення дидактичної мети, змісту, застосування комплексу засобів та методів активізації пізнавальної діяльності, побудова з них певних операцій, в яких удасться проектувати взаємодії педагога й того, хто навчається. Крім того, необхідні знання вихідного рівня суб’єктів навчання, методика моніторингу та оцінки якості, вміння моделювати освітній процес та системне використання мотиваційних факторів.

Сучасні технології розробляються на основі таких принципів: принцип цілісності технології, який являє собою дидактичну систему; принцип відтворюваності технології в конкретному педагогічному середовищі для досягнення поставленої мети; принцип

нелінійності педагогічних структур та пріоритетності тих факторів, які безпосередньо впливають на механізми самоорганізації й саморегуляції відповідних педагогічних систем; принцип адаптації процесу навчання до особистості студента та його пізнавальних здібностей.

Педагогічна технологія як цілісна система, яка охоплює всі боки розробки системи загальноправової підготовки у вищій педагогічній школі, повинна мати діагностичну мету й сприяти оптимізації навчання через упровадження інноваційних методів у педагогічну практику, забезпечувати реалізацію принципів навчання в навчальному процесі, створювати можливість для індивідуалізації й персоналізації навчання студентів, урахувати їхні пізнавальні здібності, мотивацію й особистісні переваги, виступати засобом реалізації рефлексії, яка спонукає студента до самостійного формування системи знань, що зможе забезпечувати досягнення кінцевого результату з точністю не менше 80% від необхідного рівня, а також відповідати іншим принциповим вимогам.

Отже, інноваційні педагогічні технології розглядаються як інструмент, за допомогою якого нова освітня парадигма, що заснована на суб'єкт-суб'єктних відносинах учасників освітнього процесу, може бути "втілена в життя". Предмет педагогічної технології у вищих педагогічних закладах освіти – конструювання систем вищої педагогічної освіти, професійної та загальнокультурної підготовки майбутнього педагога на засадах законності.

Організація навчально-виховного процесу загальноправової підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів з використанням інноваційних освітніх технологій дозволяє проектувати мету, зміст та засоби загальноправового навчання, досягати відповідної якості правової освіти, створювати умови для оптимізації навчальної діяльності студентів, для їхньої творчої самореалізації, а також підвищувати ефективність такої підготовки.

До особливостей застосування інноваційних освітніх технологій у процесі загальноправової підготовки майбутніх педагогів слід віднести такі:

- студент з об'єкта педагогічного впливу перетворюється на суб'єкта пізнавальної діяльності завдяки тому, що занурюється в умови, які спонукають його до самостійного пошуку способів вирішення поставлених навчальних соціально-правових ситуацій, одержання правових знань та вмінь (проблемно-дослідницької діяльності);

- у процесі викладання загальноправових дисциплін "Основи правознавства України", "Основи конституційного права України" найбільш доцільною є реалізація таких інноваційних технологій, які засновані на розвиткові механізмів мислення, творчих та рефлексивних здібностей студентів. Мисленнєві та рефлексивні механізми дозволяють майбутньому педагогові самореалізовуватися, займатися правовою самоосвітою, роблять його більш здатним до професійної та особистої життєдіяльності, забезпечують ефективність його правової соціалізації в суспільстві;

- інноваційні технології будуються таким чином, щоб під час їх реалізації навчальна ситуація, через яку відбувається загальноправова підготовка майбутнього педагога, ставала для студента особистісно значущою, доповнювала його соціально-правовий досвід.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підводячи підсумок вище викладеного, варто зазначити, що інноваційні педагогічні технології створюють умови для самостійного оволодіння правовими знаннями, формування правових умінь та навичок, які дають змогу діяти згідно з чинним законодавством протягом усього життя.

Список використаних джерел

1. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии / В. П. Беспалько. – М. : Педагогика, 1991. – 192 с.
2. Васильева М. П. Теория педагогической деонтологии / М. П. Васильева. – Х.: Нове слово, 2003. – 216 с.
3. Гриньова В. М. Суб'єкти педагогічного процесу / В. М. Гриньова // Лекції з

- педагогіки вищої школи: навч. посібник. – Х. : ОВС, 2006. – С. 352–365.
4. Лозова В. І. Педагогічна підготовка викладачів вищих навчальних закладів / В. І. Лозова // Педагогіка та психологія: зб. наук. пр. / за заг. ред. акад. І. Ф. Прокопенка, чл.-кор. В. І. Лозової. – Х.: ОВС, 2002. – Вип. 21. – С. 60–63.
 5. Попова О. В. Концептуальні підходи до розробки педагогічних інновацій у сучасних навчально-виховних закладах / О. В. Попова // Педагогіка та психологія: зб. наук. пр. / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2003. – С. 35–38.
 6. Прокопенко І. Ф. Педагогічна технологія / І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов. – Х.: Основа, 1995. – 105 с.
 7. Сисоєва С. О. Особистісно орієнтовані технології у професійній підготовці майбутніх фахівців / С. О. Сисоєва // Кримські педагогічні читання: матеріали Міжнар. наук. конф. / Нац. техн. ун-т „Харківський політехнічний інститут”. – Х., 2001. – С. 297–307.

Грубич Д. Ю., Подберезський М. К., Шадріна Г. В.

Сутність та особливості інноваційної педагогічної технології в процесі викладання загальноправових дисциплін

Розкрито поняття «технологія», «педагогічна технологія», «соціальна технологія», «інноваційна педагогічна технологія»; визначена сутність педагогічної технології як форми здійснення педагогічного процесу; описані особливості застосування інноваційних освітніх технологій у процесі загальноправової підготовки майбутніх педагогів; виявлено вплив інноваційних педагогічних технологій на підвищення якості правової освіти.

Ключові слова: технологія, педагогічна технологія, соціальна технологія, інноваційна педагогічна технологія, загальноправова підготовка, загальноправові дисципліни, майбутній педагог.

Грубич Д. Ю., Подберезский Н. К., Шадрина А. В.

Сущность и особенности инновационной педагогической технологии в процессе преподавания общеправовых дисциплин

Раскрыто понятие «технология», «педагогическая технология», «социальная технология»; «инновационная педагогическая технология»; определена сущность педагогической технологии как формы осуществления педагогического процесса, описаны особенности применения инновационных образовательных технологий в процессе общеправовой подготовки будущих педагогов; определено влияние инновационных педагогических технологий на повышение качества правового образования.

Ключевые слова: технология, педагогическая технология, социальная технология, инновационная педагогическая технология, общеправовая подготовка, общеправовые дисциплины, будущий педагог.

D. Grubich, N. Podberezsky, A. Shadrina

The Essence and Specific Features of Innovative Educational Technology in the Teaching of Subjects of Common Law

The article revealed the novelty «technology», «pedagogical technology»; «social technology», «innovatory pedagogical technology»; defined the essence of the pedagogical technology as a form of the pedagogical process realization; described particularities of the using of innovatory educational technology in the process of the future teachers common legal training; defined the influence of pedagogical technologies on increasing of the quality of the legal education.

Key words: technology, pedagogical technology, social technology, innovatory pedagogical technology, common legal training, subjects of common law, future teachers

Стаття надійшла до редакції 21.09.2012 р.